

ETIČNI KODEKS ORGANIZIRANEGA PROSTOVOLJSTVA

UVOD

Etični kodeks organiziranega prostovoljstva izhaja iz Ustave in zakonov Republike Slovenije, določil in načel Splošne deklaracije o prostovoljstvu, ki jo je sprejela Mednarodna zveza prostovoljcev leta 1990 v Parizu, Splošne deklaracije OZN o človekovih pravicah iz leta 1948, Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter drugih mednarodnih sporazumov s področja človekovih pravic, odgovornosti do narave in živih bitij, ki jih je Slovenija podpisala ali ratificirala, kakor tudi iz bogate zgodovine prostovoljstva na Slovenskem.

Etični kodeks zavezuje vse prostovoljke, prostovoljce in prostovoljske organizacije. Kodeks predstavlja osnovne smernice in minimalne standarde, ki naj bi jih prostovoljke, prostovoljci in prostovoljske organizacije upoštevali pri svojem delu.

Prostovoljsko delo je delo, ki ga po svoji svobodni odločitvi in brez materialnih koristi opravlja posameznica/posameznik v dobro drugih ali za skupno javno korist.

Prostovoljka/prostovoljec je posameznica/posameznik, ki opravlja prostovoljsko delo. Posameznik je lahko (istočasno oz. izmenoma) prostovoljka/prostovoljec, uporabnica/uporabnik ali organizatorica/organizator prostovoljskega dela.

Za organizirano prostovoljsko delo se šteje prostovoljsko delo, ki se izvaja v okviru dejavnosti pravnih oseb, katerih delovanje oziroma programi, v katere so vključeni prostovoljke/prostovoljci, so v skladu z zakonom opredeljeni kot nepridobitni.

Prostovoljske organizacije so organizacije (nevladne organizacije in/ali javni zavodi), ki pri svojem delu v pretežni meri uporabljajo tudi prostovoljce, jih za to delo same pridobivajo in usposablajo in to v korist te organizacije, v dobro drugih ali za skupno javno korist.

Organizatorji prostovoljskega dela pa so organizacije (nevladne in/ali javni zavodi), ki same pridobivajo in usposablajo prostovoljce za organizirano prostovoljsko delo v svojih programih in programih drugih izvajalcev, ter organizacije, ki pri svojem delu uporabljajo organizirane skupine prostovoljcev iz vrst prostovoljskih organizacij.

Kodeks temelji na vzajemnem spoštovanju vseh vključenih v proces prostovoljskega dela.

Prostovoljke, prostovoljci in prostovoljske organizacije pri prostovoljskem delu z ljudmi spoštujejo pravice in posebnosti vseh, ne glede na raso, barvo kože, spol, starost, narodnostno ali etnično poreklo, jezik, gmotni ali družbeni položaj, življenjski stil, spolno, politično ali versko usmerjenost, socialni izvor, zmanjšane duševne ali telesne sposobnosti ali na kakšne druge okoliščine.

SPLOŠNA ETIČNA NAČELA

A. ORGANIZACIJE

1. Organizacija seznanj prostovoljko/prostovoljca z etičnim kodeksom, pravili delovanja organizacije in organiziranostjo prostovoljskega dela. Po potrebi poskrbi za pojasnila o vsebini posameznih določil kodeksa. S prostovoljko/prostovoljcem sklene dogovor o medsebojnem sodelovanju.
2. Pri osebah, mlajših od petnajst let, in osebah z zmanjšano opravilno sposobnostjo organizacije pridobijo pisno soglasje njihovih staršev oz. skrbnikov, tako za opravljanje prostovoljskega dela kot tudi za prejemanje prostovoljske pomoči.
3. Organizacije spoštujejo svobodno odločitev prostovoljke/prostovoljca za vključitev v prostovoljstvo in za prekinitev sodelovanja v njem.
4. Organizacija ustrezno usposobi prostovoljko/prostovoljca za opravljanje prostovoljskega dela. Posreduje ji/mu informacije in temeljna znanja za naloge, s katerimi se bo srečala/srečal pri svojem delu.
5. Organizacija se lahko glede na naravo dela odloča o primernosti prostovoljke/prostovoljca za določeno delo in jo/ga po potrebi preusmeri ali ji/mu pomaga pri izbiri drugega ustreznega prostovoljskega dela.
6. Organizacija poskrbi, da so o vlogi prostovoljke/prostovoljca seznanjeni vsi v organizaciji in vsi vključeni v delo, ki ga prostovoljka/prostovoljec opravlja.
7. Organizacija poskrbi za prepoznavnost prostovoljke/prostovoljca z ustreznim simbolom, izkaznico ali čim drugim.
8. Organizacija in prostovoljka/prostovoljec sooblikujeta program prostovoljskega dela in pogoje za njegovo izvajanje.
9. V času sodelovanja organizacija nudi prostovoljki/prostovoljcu podporo in sprotno ocenjevanje njenega/njegovega dela.
10. Organizacija je odgovorna za izvajanje programov prostovoljskega dela in še posebej za zaščito mladoletnih prostovoljcev/prostovoljk.
11. Organizacija izdaja potrdila o opravljenem usposabljanju in prostovoljskem delu.

B. PROSTOVOLJKA/PROSTOVOLJEC

1. Prostovoljka/prostovoljec ima pravico in dolžnost biti seznanjen in razumeti etični kodeks organiziranega prostovoljstva.
2. Prostovoljka/prostovoljec upošteva vse dogovore in pravila organizacije ter deluje v skladu z njenimi cilji in načeli.
3. Prostovoljka/prostovoljec sodeluje z vsemi, vključenimi v prostovoljsko delo, ki ga izvaja. Med seboj si pomagajo in usklajujejo svoje delo za blaginjo uporabnic/uporabnikov in drugih, vključenih v prostovoljsko delo.
4. Ob strokovnih, moralnih ali drugih dilemah se prostovoljka/prostovoljec posvetuje z odgovornimi za delo, ki ga opravlja.
5. Prostovoljka/prostovoljec poroča o svojem prostovoljskem delu odgovorni osebi za to delo.
6. Prostovoljki/prostovoljcu organizacija pravočasno zagotovi vse potrebne informacije za kakovostno opravljanje organiziranega prostovoljskega dela.
7. Prostovoljka/prostovoljec uporabnici/uporabniku (ali skrbnici/skrbniku) že na začetku sodelovanja na razumljiv način posreduje vse pomembne osnovne informacije o njunem medsebojnem sodelovanju ter o pravicah uporabnice/uporabnika. Uporabnica/uporabnik, (skrbnica/skrbnik) in prostovoljka/prostovoljec dosežeta soglasje (praviloma ustno, izjemoma pisno) o medsebojnem sodelovanju.
8. Prostovoljka/prostovoljec spoštuje pravico uporabnic/uporabnikov do svobode odločanja, izbire ali zavrnitve in hkrati ščiti interese uporabnic/uporabnikov.
9. Prostovoljka/prostovoljec pri delu z uporabnikom ne vsiljuje svojih političnih, verskih ali drugih osebnih prepričanj. Ne zlorablja svojega odnosa z uporabnico/uporabnikom za zadovoljitev svojih čustvenih, seksualnih, finančnih ali drugih potreb. Ne izsiljuje in ne vrši fizičnega ali psihičnega nasilja nad uporabnico/uporabnikom.
10. Pri svojem delu in v dialogu z uporabnico/uporabnikom prostovoljka/prostovoljec spoštuje njeno/njegovo osebnost, stališča, vrednote, čustveno doživljanje in njene/njegove življenjske okoliščine.
11. Prostovoljka/prostovoljec varuje blaginjo uporabnic/uporabnikov in drugih, vključenih v organizirano prostovoljsko delo. Upošteva vse zdravstvene in varnostne standarde in ukrepe, da bi preprečil-a poškodbe ali prenos bolezni na uporabnike ali druge ter preprečuje kakršnokoli oškodovanje vseh vključenih.

12. Prostovoljka/prostovoljec upošteva zaupnost podatkov (zbiranje in posredovanje) vsakega, tudi bivšega uporabnika/uporabnice.

Lahko zbira le tiste osebne podatke, ki jih potrebuje za svoje delo.

Tretji pristojni osebi lahko posreduje podatke le:

- če je uporabnica/uporabnik (ali skrbnica/skrbnik) informirana/informiran o namenu zbiranja podatkov in da svoje pisno soglasje;
- če tako določa zakon;
- v izjemnih primerih, če s tem prepereči življenjsko ali drugo hujšo nevarnost.

Razen v izjemnih primerih se v svoji prostovoljski organizaciji oz. pri organizatorju prostovoljskega dela o tem prej posvetuje z odgovornim za delo, ki ga opravlja.

13. Prostovoljka/prostovoljec skrbi za ugled prostovoljstva in prostovoljskih organizacij oz. organizatorjev prostovoljskega dela. Svoje delo javno predstavlja na način, ki ne zavaja javnosti, ni lažen, ne podcenjuje dela drugih prostovoljk in prostovoljcev ter organizacij. S svojimi izjavami ne škodi ugledu uporabnika/uporabnikov.

14. V primeru, da prostovoljka/prostovoljec pri svojem delu ali v svoji organizaciji opazi kršitev načel tega kodeksa, na to najprej opozori odgovorne v svoji organizaciji - razen, če nujnost situacije ne zahteva drugačnega ukrepanja.

II. ETIČNA KOMISIJA

O kršitvah etičnega kodeksa organiziranega prostovoljstva presoja pri vsaki prostovoljski organizaciji in/ali pri organizatorju prostovoljstva organ, pristojen za takšno razsojanje. Organizacija se lahko obrne tudi na skupno Etično komisijo prostovoljskih organizacij in organizatorjev prostovoljstva, ki je sestavljena iz 5 do 11 predstavnic/predstavnikov različnih organizacij in ki jo imenuje Kongres prostovoljstva za mandat dveh let oz. do naslednjega zasedanja kongresa. Kongres določi prvo organizacijo kot koordinatorico tehnične podpore za delo te komisije. Kasneje Kongres prostovoljstva lahko sprejme odločitev o morebitni spremembi organizacije kot koordinatorice tehnične podpore za njeno delo.

Etična komisija ob konstituiranju sprejme tudi poslovnik (pravilnik) za svoje delovanje in ga v vednost pošlje vsem organizacijam, ki so pristopile k Etičnemu kodeksu prostovoljstva.

Na Etično komisijo se lahko obrne prostovoljska organizacija oz. organizator prostovoljstva, ki želi pridobiti mnenje ali oceno o vprašanih in dilemah, povezanih z Etičnim kodeksom organiziranega prostovoljstva. Na Etično komisijo se lahko pisno obrne

tudi vsaka posameznica/posameznik, če ni zadovoljna/zadovoljen s presojo prostovoljske organizacije, v kateri ali za katero opravlja prostovoljsko delo.

Etična Komisija sprejema ocene, stališča, mnenja in predloge na osnovi konsenza.

O svojih ocenah in odločitvah obvesti pobudnico/pobudnika postopka.

III. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

Etični kodeks organiziranega prostovoljstva so sprejeli udeleženske in udeleženci VI. Slovenskega kongresa prostovoljstva v Sežani 14. januarja 2006 in se smiselno uporablja od dneva sprejetja.

Vsaka prostovoljska organizacija in organizatorica/organizator prostovoljskega dela lahko podpiše pristop k Etičnemu kodeksu organiziranega prostovoljstva. Pisno sporočilo o podpisu pošlje skupni Etični komisiji organiziranega prostovoljstva na sedež organizacije, določene kot koordinatorico za tehnično podporo Etični komisiji, v roku 8 dni od takrat, ko so take odločitve sprejeli na ustreznem organu.

Vse morebitne kasnejše spremembe in dopolnitve Etičnega kodeksa organiziranega prostovoljstva in kadrovske sestave skupne Etične komisije se sprejemajo po enakem postopku kot temeljno besedilo oz. sestav.